

DECIZIE

18 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,

Judecător

Judecătorii

Tatiana Vieru

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Luiza Gafton

examinând recursurile declarate de către Valentin Cucos și de către Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița,

în cauza civilă inițiată de către Valentin Cucos împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorii judecătorești Oleg Ungureanu și Anatolie Chiosa cu privire la constatarea încălcării termenului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Valentin Cucos, s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a modificat hotărârea din 02 noiembrie 2015 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău în partea încasării prejudiciului moral și material

c o n s t a ț ă:

La 09 martie 2015 avocatul Ina Pucas, împuternicită prin mandatul din 04 martie 2015 să acorde asistență juridică în instanța de judecată cu dreptul de a semna și a depune cerere de chemare în judecată (f.d. 1, vol. I), a depus în interesele lui Valentin Cucos cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată avocatul Ina Pucas a indicat că Valentin Cucos a activat în organele afacerilor interne de la 16 septembrie 1991.

Din cauza lipsei spațiului locativ, s-a adresat Consiliului mun. Chișinău cu cerere privind asigurarea cu spațiu locativ, însă prin răspunsul din 07 noiembrie 2007 cererea sa a fost respinsă, răspuns pe care l-a contestat în instanța de judecată.

A specificat că prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2008 s-a admis acțiunea lui Valentin Cucos, s-a recunoscut ilegal refuzul și s-a obligat

Consiliul mun. Chișinău să-l asigure cu spațiu locativ conform normelor stabilite de legislația în vigoare.

A mai menționat că la 26 mai 2008 Oficiul de executare Centru mun. Chișinău a intentat procedura de executare, care până în prezent nu a fost executată.

A relatat că încheierea de intentare a procedurii de executare a fost comunicată Consiliului mun. Chișinău, care a fost sesizat de mai multe ori în vederea executării documentului executoriu, însă Primăria mun. Chișinău a comunicat că este imposibilă executarea hotărârii judecătorești din lipsa spațiului locativ liber în mun. Chișinău.

Prin neexecutarea hotărârii menționate timp de 7 ani, lui Valentin Cucuș și s-au cauzat suferințe morale, care pot fi compensate prin acordarea unei satisfacții bănești în sumă de 200 000 lei.

Avocatul Ina Pucas a solicitat (1) constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău nr. 3-113/08 din 07 februarie 2008 privind acordarea de către Consiliul mun. Chișinău lui Valentin Cucuș și membrilor familiei spațiu locativ conform normelor stabilite de legislația în vigoare; (2) încasarea de la Ministerul Justiției în beneficiul lui Valentin Cucuș a prejudiciului moral în mărime de 200 000 lei și (3) compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.3-4, vol. I).

Ulterior, avocatul Pucas Ina a depus în interesele lui Valentin Cucuș cerere de chemare în judecată suplimentară solicitând (1) constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău nr. 3-113/08 din 07 februarie 2008 privind acordarea de către Consiliul mun. Chișinău lui Valentin Cucuș și membrilor familiei spațiu locativ conform normelor stabilite de legislația în vigoare; (2) încasarea de la Ministerul Justiției în beneficiul lui Valentin Cucuș a sumei de 322 773 lei cu titlu de prejudiciu material; (3) încasarea de la Ministerul Justiției în beneficiul lui Valentin Cucuș a prejudiciului moral în mărime de 200 000 lei și (4) compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată suplimentară avocatul Ina Pucas a indicat că în urma neexecutării hotărârii judecătorești timp de 88 luni, Valentin Cucuș a fost nevoit să închirieze locuință, suportând astfel cheltuieli în sumă de 17 6000 euro, echivalentul sumei de 322 773 lei, având în vedere că costul închirierii apartamentului este de 200 euro/lunar(f.d.71-72 vol. I).

În susținerile orale avocatul Ina Pucas a concretizat suma cheltuielilor de asistență juridică și a solicitat instanței compensarea acestora în sumă de 3 000 lei (f.d. 113-119).

Prin hotărârea din 02 noiembrie 2015 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Valentin Cucuș.

S-a constatat încălcarea art. 6 CEDO urmare a neexecutării hotărârii judecătorești definitive a Curții de Apel Chișinău nr. 3-113/08 din 07 februarie 2008.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Valentin Cucuș prejudiciul material în sumă de 17 200 Euro sau echivalentul acestei sume la momentul executării și suma de 10 000 lei în contul reparării prejudiciului moral, ambele cauzate prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 3-113/08 din 07 februarie 2008.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Cucuș Valentin cheltuielile de judecată în sumă de 3 000 lei.

În rest, pretențiile au fost respinse ca fiind neîntemeiate (f.d. 120, 123-130, vol. I).

La 06 noiembrie 2015 Ministerul Justiției a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 02 noiembrie 2015 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău (f.d. 122, vol. I), iar la 27 ianuarie 2016 apel motivat împotriva aceleași hotărâri (f.d. 147-151, vol. I).

La 30 noiembrie 2015 avocatul Ina Pucas a declarat în interesele lui Valentin Cucuș apel nemotivat împotriva hotărârii din 02 noiembrie 2015 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău (f.d. 135-136, vol. I), iar la 27 ianuarie 2016 apel motivat împotriva aceleași hotărâri (f.d. 142-146, vol. I), iar la 04 octombrie 2016 cerere de completare a apelului (f.d. 170-171, vol. I).

Prin decizia din 30 noiembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției.

S-a admis apelul declarat de Valentin Cucuș.

S-a modificat hotărârea din 02 noiembrie 2015 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău în partea încasării prejudiciului moral prin majorarea acestuia de la suma de 10 000 lei la suma de 50 000 lei.

În rest hotărârea primei instanțe s-a menținut.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor pentru Valentin Cucuș suma de 2 600 euro în monedă națională conform cursului valutar la data executării deciziei, cu titlu de cheltuieli pentru închirierea spațiului locativ după emiterea hotărârii în prima instanță (f.d. 195-205 vol. I).

La 30 ianuarie 2017 Constantin Cachița, împuternicit prin procura din 25 iulie 2016 să reprezinte interesele în instanța de judecată cu dreptul de a ataca hotărârea judecătorească (7, vol. II), a declarat în interesele Ministerului Justiției recurs împotriva deciziei din 30 noiembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 1-6, vol. II), iar la 14 martie 2017 recurs suplimentar împotriva aceleași decizii (f.d. 15-17, vol. II).

Prin decizia din 26 aprilie 2017 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Ministerul Justiției, s-a casat decizia din 30 noiembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis pricina la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f.d. 28-37, vol. II).

Prin decizia din 29 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de Valentin Cucuș și Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea din 02 noiembrie 2015 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău (f.d. 56-69, vol. II).

La 02 august 2017 Valentin Cucuș a declarat recurs împotriva deciziei din 29 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 74-80, vol. II), iar la 21 noiembrie 2017 a depus recurs suplimentar împotriva aceleași decizii (f.d. 105-114, vol. II).

La 28 august 2017 reprezentantul Constantin Cachița, împuternicit prin procura din 28 august 2017 să reprezinte interesele în instanța de judecată cu dreptul de ataca hotărârea judecătorească (f.d. 90, vol. II), a declarat în interesele Ministerului Justiției recurs împotriva deciziei din 29 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 82-89, vol. II).

Prin decizia din 22 noiembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție s-au admis recursurile declarate de Valentin Cucuș și de Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița, s-a casat decizia din 29 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis pricina la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f.d. 121-133, vol. II).

Prin decizia din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Valentin Cucuș.

S-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției.

S-a modificat hotărârea din 02 noiembrie 2015 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău prin micșorarea despăgubirilor acordate lui Cucuș Valentin cu titlu de prejudiciu material pentru plata chiriei de la suma de 17 200 Euro până la 9 600 Euro pentru perioada de la 01 ianuarie 2010 – 30 noiembrie 2014 și prejudiciul moral de la suma de 10 000 lei la suma de 1 000 lei.

În rest, hotărârea primei instanțe s-a menținut (f.d. 168-178, vol. II).

La 21 aprilie 2018 reprezentantul Cachița Constantin, împuternicit prin procura din 28 martie 2018 să reprezinte interesele în instanța de judecată cu dreptul de ataca hotărârea judecătorească (f.d. 195, vol. II), a declarat în interesele Ministerului Justiției recurs împotriva deciziei din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea ambelor hotărâri judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs reprezentantul Cachița Constantin a indicat că instanța de apel neîntemeiat a admis ca probe în justificarea suportării prejudiciului material recipisele lui Valentin Cucuș, în condițiile în care din conținutul acestora nu poate fi desprinsă perioada pentru care se achită aceste sume.

Nu este clar dacă Valentin Cucuș dispune sau nu de spațiu locativ, în condițiile în care conform extrasului din Registrul bunurilor imobile, eliberat la 01 septembrie 2015 acesta are domiciliu pe adresa mun. Chișinău, str. Florilor, 2, ap. 47.

A mai indicat că prin interpelarea din 06 aprilie 2016 adresată Întreprinderii de Stat „Cadastru” a primit răspuns că informația cu privire la proprietatea persoanei este considerată date cu caracter personal, considerent din care solicită sprijinul instanței de judecată în obținerea informației respective.

La 17 mai 2018 Valentin Cucuș a declarat recurs împotriva deciziei din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând (1) în principal: casarea ambelor hotărâri judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii și (2) în subsidiar: casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea cererii de recurs Valentin Cucuș a indicat că prejudiciul moral acordat de instanțele de judecată este iluzoriu, invocând în acesta sens jurisprudența pe litigii similare, prin care instanțele de judecată au acordat reclamanților despăgubiri în mărime de 60 000 lei și 40 000 lei pentru o perioadă identică, fapt care condiționează aflarea sa într-o poziție discriminatorie.

Suma acordată de instanța de apel este derizorie, nefiind de natură să restabilească echitatea socială și să compenseze minimul suferințelor cauzate.

Legislația Republicii Moldova nu recunoaște instituția căderii în desuetudine a hotărârii judecătorești, și respectiv instanțele arbitrar au stabilit perioada în care el are statut de victimă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin referința depusă la 09 iulie 2018 Valentin Cucuș a solicitat declararea recursului Ministerului Justiției ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs

și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursurile declarat de Valentin Cucuș și de către Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița în limitele invocate pe baza materialelor din dosar și a referinței depuse de Valentin Cucuș, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Valentin Cucuș este întemeiat și urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea încasării prejudiciului moral și emiterea în această parte a unei noi hotărâri, cu menținerea în rest a actelor judecătorești, iar recursul declarat de Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița este neîntemeiat și urmează a fi respins din următoarele motive.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

La 16 martie 2018 Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților copia deciziei din 25 ianuarie 2018 (f.d.179, vol. II) și respectiv recursul declarat de Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița la 21 aprilie 2018 și recursul declarat de Valentin Cucuș la 17 mai 2018 sunt depuse în interiorul termenului de declarare.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și b) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs; să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Actele cauzei atestă că prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2008 s-a admis acțiunea lui Valentin Cucuș.

S-a considerat ilegal refuzul Consiliului mun. Chișinău de a acorda spațiu locativ lui Valentin Cucuș.

S-a obligat Consiliul mun. Chișinău să-l asigure pe Valentin Cucuș cu spațiu locativ conform normelor stabilite de legislația în vigoare (f.d. 5-6, vol. I).

La 22 mai 2008 Valentin Cucuș a înaintat cerere cu privire la primirea spre executare a hotărârii din 07 februarie 2008 (f.d. 33, vol. I).

Prin încheierea executorului judecătoresc Victoria Eremia din 26 mai 2008 s-a primit spre examinare documentul executoriu nr. 3-1113/08 eliberat de Curtea de Apel Chișinău la 07 februarie 2008 (f.d. 9, vol. I).

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 octombrie 2008 s-a respins recursul declarat de Consiliul mun. Chișinău și s-a menținut hotărârea Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2008 (f.d. 11-12, vol. I).

Până la moment, se atestă că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2008 nu a fost executată, fapt care a condiționat depunerea de către Valentin Cucuș a prezentei cereri de chemare în judecată.

Conform art. 120 Constituția Republicii Moldova, este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.

În conformitate cu art. 16 alin. (1) și (2) Codul de procedură civilă, hotărârile, încheierile, ordonanțele și deciziile judecătorești definitive, precum și dispozițiile,

cererile, delegațiile, citațiile, alte adresări legale ale instanței judecătorești, sunt obligatorii pentru toate autoritățile publice, asociațiile obștești, persoanele oficiale, organizațiile și persoanele fizice și se execută cu strictețe pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Neexecutarea nemotivată a actelor judecătorești, dispozițiilor, cererilor, delegațiilor, citațiilor, altor adresări legale, precum și lipsa de considerație față de judecată, atrag răspunderea prevăzută în prezentul cod și în alte legi.

Conform art. 32 alin. (2) Legea contenciosului administrativ nr. 793-XVI din 10 februarie 2000, hotărârea se execută în termenul stabilit în dispozitivul ei, iar în cazul în care termenul nu este stipulat – în cel mult 30 de zile de la data la care hotărârea devine irevocabilă.

În conformitate cu art. 255 Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească se execută, în modul stabilit de lege, după ce rămâne definitivă, cu excepția cazurilor de executare imediată după pronunțare

Conform art. 70 alin. (1) Codul de executare, documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.

Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale garantează în art. 6 § 1 principiul celerității procedurilor judiciare. Acest termen se întinde și asupra procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești, deoarece Curtea de la Strasbourg a decis că executarea unei hotărâri judecătorești trebuie să fie considerată ca parte integrantă din noțiunea de „proces”.

Conform art. 2 alin. (2) Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21.04.2011, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare *reclamant*).

Conform art. 4 alin. (1) - (3) Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21.04.2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale

întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârile: Prodan contra Moldovei din 18 mai 2004, Țîbîrneac contra Moldovei din 16 octombrie 2007, Sîrbu contra Moldovei din 15 iunie 2004 a constatat că articolul 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal; în acest fel el cuprinde „dreptul la o instanță”, din care dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile, constituie un aspect. Totuși, acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți. Ar fi de neconceput ca articolul 6 § 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților aflate în litigiu – proceduri care sunt echitabile, publice și prompte – fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești; a interpreta articolul 6 ca referindu-se în exclusivitate la accesul la o instanță și îndeplinirea procedurilor ar putea duce la situații incompatibile cu principiul preeminenței dreptului, pe care Statele Contractante și-au asumat angajamentul să-l respecte atunci când au ratificat Convenția. Executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, Reports 1997-II, p.510, § 40).

La aprecierea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești urmează fi luate în considerare anumite criterii de apreciere:

- *Complexitatea cauzei*, se apreciază de asemenea după caz și individual.
- *Comportamentul părților* care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților. Se va aprecia bona/mala fides a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate; etc.
- *Miza (interesul)* pentru reclamant relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Astfel, prin intermediul criteriilor stabilite *supra*, la caz urmează a se reține că *complexitatea* obiectului executării manifestat prin imposibilitatea executării hotărârii judecătorești privind acordarea spațiului locativ, se datorează faptului că debitorul – Consiliul mun. Chișinău nu dispune de spații locative disponibile în mun. Chișinău și de mijloace financiare necesare pentru construcția spațiilor locative.

La aprecierea *comportamentului reclamantului*, instanța de recurs reține la caz din materialele pricinii rezultă că Valentin Cucuș a întreprins o serie de acțiuni în vederea executării titlului executoriu, astfel, încât acesta la 22 mai 2008 a solicitat executorului judecătoresc primirea spre executare a hotărârii din 07 februarie 2008 (f.d. 33, vol. I), la 28 iulie 2008 a solicitat aplicarea sechestrului pe apartamentul nr. 31 din str. N. Titulescu, 20 mun. Chișinău (f.d. 36, vol. I), la 07 iunie 2010 a invocat necesitatea aplicării sechestrului pe apartamentul nr. 34, str. Liviu Deleanu, 9/2, mun. Chișinău (f.d. 41, vol. I), la 21 iunie 2011 a solicitat aplicarea sechestrului pe apartamentul din str. Șciusev, 99, mun. Chișinău (f.d. 51, vol. I).

Astfel, se atestă că neexecutarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2008 nu –i poate fi imputată lui Valentin Cucuș, și pe cale de consecință

urmează a fi analizat comportamentul autorităților implicate în neexecutarea acestei hotărâri, care sunt responsabile de executarea acestui act judecătoresc.

Or, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral, material, revine statului. Constatarea existenței sau lipsa încălcării dreptului lui Valentin Cuceș urmează a fi analizată prin prisma acțiunilor întreprinse de organele de executare ale statului în vederea executării hotărârii judecătorești și pârghiile puse la dispoziția justițiabilului de către stat pentru a-și exercita dreptul său recunoscut la executarea hotărârii judecătorești.

Astfel, în ceea ce ține de aprecierea *comportamentului executorilor judecătorești*, investiți în executarea hotărârii judecătorești, instanța de recurs reține că probatoriul anexat la materialele pricinii mai atestă că prin încheierea executorului judecătoresc Victoria Eremia din 28 iulie 2008, la cererea creditorului, s-a aplicat sechestru pe apartamentul nr. 31, str. Nicolae Titulescu, 20, mun. Chișinău și s-a interzis Primăriei mun. Chișinău, Consiliului mun. Chișinău și subdiviziunilor acestora să întocmească acte de repartitie, să repartizeze sau înstrăineze imobilul menționat (f.d. 37, vol. I). Însă, Primăria mun. Chișinău la 11 august 2008 a comunicat executorului judecătoresc că la 25 iulie 2008 a fost emisă dispoziție, în baza căruia a fost eliberat ordinul de repartitie în privința acestui imobil altei familii (f.d. 38, vol. I).

Succesiv, se atestă că prin încheierea executorului Judecătoresc Oleg Ungureanu din 08 iunie 2010, la cererea creditorului urmăritor, s-a aplicat sechestru pe apartamentul nr. 34 din str. Liviu Deleanu, 9/2, mun. Chișinău și s-a interzis Primăriei mun. Chișinău, Consiliului mun. Chișinău să întocmească acte de repartitie, repartizeze acest bun altor persoane, decât creditorului urmăritor (f.d. 13, vol. I). Din raportul executorului judecătoresc rezultă că prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 16 iulie 2010 încheierea executorului judecătoresc din 08 iunie 2010 a fost menținută. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2011 a fost casată hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 16 iulie 2010 și încheierea executorului judecătoresc din 08 iunie 2010. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2011 a fost casată decizia Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2011, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2011 a fost respins recursul declarat de Consiliul mun. Chișinău și menținută hotărârea Judecătoriei mun. Chișinău din 16 iulie 2010 (f.d. 31).

Ulterior, prin scrisoarea nr. 026-12-874/08 din 31 octombrie 2011, executorul judecătoresc Oleg Ungureanu a solicitat Primarului general al municipiului Chișinău întreprinderea necondiționată a tuturor măsurilor posibile întru executarea hotărârii judecătorești (f.d. 19, vol. I).

Totodată, prin încheierea executorului judecătoresc din 21 iunie 2012 s-a aplicat sechestru pe apartamentul din str. Șciusev, 99 (f.d. 52, vol. I), însă prin încheierea din 04 septembrie 2012, încheierea respectivă a fost anulată (f.d. 55, vol. I).

Conform art. 70 alin. (2) Codul de executare, executorul judecătoresc urmează să întreprindă imediat toate acțiunile necesare în vederea executării hotărârii judecătorești. Dacă legea nu prevede altfel, termenul dintre acțiunile complexe ce urmează a fi întreprinse de executorul judecătoresc nu va depăși 15 zile. Curgerea acestui termen se suspendă pe durata suspendării sau amânării executării, strămutării procedurii de executare, imposibilității executorului judecătoresc de a acționa din

motive ce nu depind de voința sa, precum și în cazul în care nu au fost avansate cheltuielile necesare pentru efectuarea actului următor.

Instanța de recurs atestă că pe parcursul întregii perioade de timp, deși, executorii judecătorești au întreprins acțiuni în vederea executării documentului executoriu, acestea nu au avut finalitate. Totodată, executorul judecătoresc nu a făcut uz de toate instrumentele juridice puse la dispoziția sa acordate de legiuitor în cazul refuzului sau a imposibilității executării documentului executorului judecătoresc, or, dispozițiile executorului judecătoresc poartă caracter obligatoriu pentru toți subiecții vizați, iar eschivarea ori refuzul de la executarea acestora reprezintă încălcări prevăzute de legea contravențională și penală.

În partea ce ține de *comportamentul debitorului*, instanța de recurs reține că prin comunicatul-informativ din 09 noiembrie 2011, Primăria municipiului Chișinău a informat executorul judecătoresc că, prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr.12/28 din 27 noiembrie 2009, s-a constituit Comisia de lucru pentru examinarea dosarelor persoanelor social-vulnerabile, care au nevoie de îmbunătățirea condițiilor locative cu selectarea beneficiarilor de locuințe social-locative în blocul locativ situat pe str. Liviu Deleanu, 9/2 și respectiv Comisia urmează să decidă asupra faptului repartizării apartamentelor din imobilul respectiv(f.d.15, vol.I).

Succesiv, Primăria mun. Chișinău la 03 aprilie 2015 a comunicat Ministerului Justiției și executorului judecătoresc Chiosa Anatolie că este imposibilă executarea hotărârii judecătorești din lipsa spațiului locativ liber în mun. Chișinău, fapt generat de procesul de privatizare a fondului de locuințe. S-a mai precizat că Consiliul mun. Chișinău nu dispune de mijloace financiare necesare pentru construcția spațiului locativ (f.d. 59, 63, vol. I).

La 18 august 2016 Primăria mun. Chișinău a comunicat executorului judecătoresc Chiosa Anatolie că la moment este imposibilă executarea hotărârilor instanțelor de judecată din cauza lipsei spațiului locativ liber în mun. Chișinău, fapt generat de procesul de privatizare a fondului de locuințe, ceea ce a redus substanțial numărul imobilelor cu destinație locativă aflate în proprietate municipală. În prezent Consiliul mun. Chișinău nu dispune de mijloace financiare necesare pentru construcția spațiului locativ în vederea executării hotărârilor instanțelor judecătorești cu privire la asigurarea cu spațiu locativ. S-a mai relatat că Primăria mun. Chișinău a înaintat un demers către Guvernul Republicii Moldova, prin care a solicitat alocarea de mijloace financiare pentru construcția spațiului locativ (f.d. 49, vol. II).

De altfel, prin răspunsul din 23 ianuarie 2017, Primăria mun. Chișinău a comunicat Ministerului Justiției că în scopul executării hotărârilor definitive și irevocabile, Consiliul mun. Chișinău în lectura a 2 a alocat 7 000 000 lei pentru cheltuieli ce țin de executarea titlurilor executorii. Alocațiile respective sunt prevăzute pentru executarea documentelor executorii privind dezafectarea incontestabilă a mijloacelor bănești din contul bugetului municipal și nu au destinație specială numai pentru titlurile legate de asigurarea cu spațiu locativ (f.d. 8, vol. II).

Așadar, se atestă că principalul motiv de neexecutare a hotărârii judecătorești este lipsa spațiului locativ, însă lipsa spațiului locativ pentru asigurarea cu spațiu locativ și lipsa resurselor financiare în vederea construcției blocurilor de locuit, nu poate justifica neexecutarea hotărârii judecătorești.

Astfel, deși Consiliul mun. Chișinău i-a comunicat lui Valentin Cucoș despre imposibilitatea executării documentului executoriu, acesta totodată îi comunică despre formarea Comisiei de lucru în vederea executării, însă nu-l informează despre rezultatele obținute de Comisia formată. De asemenea, deși Consiliul mun. Chișinău

indică despre lipsa spațiului locativ, Valentin Cucuș independent și în mod repetat, a stabilit apartamente libere, care ulterior au fost sechestrate de executorul judecătoresc, iar Consiliul mun. Chișinău eliberând bonuri de repartitie a apartamentelor în cauză altor persoane, decât lui Valentin Cucuș, a condiționat neexecutarea hotărârii judecătorești privind acordarea spațiului locativ.

Astfel, instanța nu poate reține motiv al neexecutării lipsa spațiului locativ și lipsa resurselor financiare în vederea construirii spațiului locativ, or, Consiliul mun. Chișinău, fiind autoritate publică avea obligația pozitivă de a întreprinde măsuri în vederea executării documentului executoriu.

La caz, nu au fost demonstrate careva acțiuni ale autorității publice întreprinse în scopul executării documentului executoriu, ci din contra, fiecare act al executorului judecătoresc emis în cadrul procedurii de executare privind asigurarea lui Valentin Cucuș cu spațiu locativ a fost contestat de Consiliul mun. Chișinău, instituția comunicând totodată, executorului judecătoresc că Consiliul va purcede la executarea documentului executoriu în momentul emiterii unei hotărâri definitive și cu forță executorie, circumstanțe care denotă indubitabil o atitudine contrară drepturilor și intereselor lui Valentin Cucuș din partea debitorului procedurii de executare, care reprezintă o autoritate publică.

Instanța de recurs reține că o autoritatea de stat nu poate invoca lipsa fondurilor și a spațiului locativ alternativ, ori altfel de motive, ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Dar, întârzierea nu poate, astfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat conform art. 6 §1 din Convenție. (Immobiliare vs Italy, nr. 22774/93, § 74).

Miza în litigiu de față se consideră de o importanță deosebită, având în vedere că prin hotărârea, neexecutarea căreia se invocă, s-a dispus asigurarea cu spațiu locativ a lui Valentin Cucuș.

În cumulul circumstanțelor menționate, se atestă că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2008 nu a fost executată până în prezent, fiind astfel încălcat dreptul lui Valentin Cucuș la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Instanța reține că Valentin Cucuș pretinde atât la repararea prejudiciului moral, cât și material în urma neexecutării hotărârii judecătorești.

Valentin Cucuș pretinde la repararea prejudiciului material, prin încasarea cheltuielilor pentru închirierea spațiului locativ pentru perioada februarie 2008 – iunie 2015 în sumă de 17 600 euro.

Privitor la repararea prejudiciului material, instanța de recurs reține că prin adresa nr. 10/808 din 16 mai 2016, Ministerul Afacerilor Interne a comunicat Ministerului Justiției că raporturilor de serviciu ale lui Valentin Cucuș au fost încetate prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 179 EF din 25 noiembrie 2014. Totodată, s-a comunicat că în perioada activității în cadrul subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne, Valentin Cucuș a beneficiat de compensarea cheltuielilor de închiriere a spațiului locativ în sumă de 10 200 lei pentru perioada de la 01 ianuarie 2008 – 31 decembrie 2008 și în sumă de 14 0966,76 lei pentru perioada de la 01 ianuarie 2009 – 31 decembrie 2009 (f.d. 165, vol. I).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Grigore Păduraru contra Moldovei (cererea nr. 28 355/08), a notat că la 28 decembrie 2007 reclamantul a demisionat din funcția de procuror și că nici o prevedere din hotărârea din 07 februarie 2006 nu obliga autoritățile administrative să-i acorde locuință după această

dată. Din aceste motive, Curtea a considerat că începând cu 28 decembrie 2007, statul nu mai era obligat să-i acorde reclamantului o locuință socială.

Astfel, dreptul lui Valentin Cucos la o locuință socială a apărut ca urmare a aplicării prevederilor art. 35 Legea nr. 416 din 18 decembrie 1990 cu privire la poliție, care prevedea că colaboratorilor de poliție li se acordă de către autoritățile administrației publice locale, cel mult după 3 ani de la angajare în serviciu, iar ofițerilor cel mult după un an de la numirea lor în funcție, spațiu locativ sub formă de apartament sau casă separată conform normelor stabilite de legislația în vigoare.

Articolul menționat a fost exclus prin Legea nr. 90 din 04 decembrie 2009, iar Legea în sine a fost abrogată prin Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012, în vigoare de la 05 martie 2013.

Ca urmare a abrogării legii menținute, s-a adoptat Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutului polițistului, care până la 07 iulie 2017, prevedea în articolul 63 că Poliția își creează fondul locativ de serviciu în modul stabilit de Guvern. Dacă polițistul și soția/soțul acestuia nu dețin în proprietate locuință în localitatea unde activează, polițistul are dreptul la spațiu locativ de serviciu pentru perioada de activitate în localitatea respectivă, care se repartizează în limita disponibilului, în modul stabilit de ministrul afacerilor interne. Spațiul locativ de serviciu repartizat polițistului nu poate fi supus privatizării. În caz de încetare a raporturilor de serviciu, polițistul este obligat să elibereze spațiul locativ de serviciu, indiferent de perioada de activitate în Poliție.

Așadar, Legislația în partea ce ține de asigurare cu spațiu locativ a polițiștilor a fost modificată în timp, și respectiv până la 04 decembrie 2009, Valentin Cucos deținea acest drept, de la 04 decembrie 2009 până la 05 martie 2013 legea nu garanta un spațiu locativ polițiștilor, iar de la 05 martie 2013 până la 07 iulie 2017 legea oferea acest spațiu în anumite condiții.

Or, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2008 a fost expres prevăzut că spațiu locativ urmează a fi acordat conform normelor stabilite de legislația în vigoare.

Instanța de recurs reține că de la 25 noiembrie 2014, când acesta nu mai activa în calitate de polițist, statul nu are nicio obligație legală de a-l asigura cu spațiu locativ pe Valentin Cucos, în condițiile în care legea stipula asigurarea cu spațiu locativ, nu și transmiterea în proprietate a imobilului.

În susținerea pretenției cu privire la suportarea prejudiciului material, Cucos Valentin a anexat la materialele pricinii contracte de locațiune pentru perioada 04 aprilie 2008- 04 aprilie 2010 (f.d. 73-75, vol. I), pentru perioada 05 aprilie 2010 – 05 aprilie 2012 (f.d. 76-78, vol. I), pentru perioada de la 03 aprilie 2012 – 05 aprilie 2014 (f.d. 79-81, vol. I), pentru perioada 06 aprilie 2014 – 06 aprilie 2018 (f.d. 82-84, vol. I), prin care s-a stabilit prețul chiriei de 200 euro lunar.

În acest sens se rețin și recipisele anexate, prin care Alla Iancioglo confirmă că a primit de la Valentin Cucos sumele pentru plata chiriei (f.d. 85-92, vol. I).

Instanța de apel, întemeiat a reținut că Valentin Cucos, a beneficiat de compensarea cheltuielilor de închiriere a spațiului locativ în sumă de 10 200 lei pentru perioada 01 ianuarie 2008 – 31 decembrie 2008, cât și în sumă de 14 096,76 lei pentru perioada de la ianuarie 2009 – 31 decembrie 2009, astfel că în sumă solicitată pentru compensarea cheltuielilor de închiriere a spațiului locativ, Valentin Cucos a inclus și această perioadă.

Astfel, Valentin Cucos este îndreptățit să pretindă la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de

Apel Chișinău din 07 februarie 2008 doar pentru perioada februarie 2008 și până când acesta a demisionat din organele poliției. Totodată, în perioada de la 01 ianuarie 2008 - 31 decembrie 2009 acesta a beneficiat de compensație de la Ministerul Afacerilor Interne pentru închirierea locuinței și nu poate pretinde la repararea prejudiciu pentru această perioadă.

Curtea de Apel Chișinău întemeiat a stabilit că Valentin Cucuș poate pretinde la compensarea cheltuielilor pentru chirie doar pentru perioada de la 01 ianuarie 2010 – 01 decembrie 2014, ceea ce reprezintă suma de 9 600 euro, iar după data demisionării acestuia, statul nu mai are obligații față de acesta să-l asigure cu spațiu locativ.

Privitor la repararea prejudiciului moral, cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești, instanța de recurs reține următoarele.

Conform art. 1423 alin. (1) și (2) Codul civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Astfel, la aprecierea cuantumului compensației pentru prejudiciu moral, instanța de judecată trebuie să țină cont de comportamentul părților, importanța procesului pentru reclamant, precum și de durata neexecutării hotărârii judecătorești, fiind apreciat ce a pierdut persoana pe plan fizic, psihic, social, profesional și familial, atât la moment, cât și pentru viitor. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțe în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Despăgubirea acordată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe fizice sau psihice. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa.

Reieșind din criteriile prevăzute de lege pentru determinarea unei reparații echitabile a prejudiciului invocat, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a survenit neexecutarea, precum și de pretențiile invocate, de complexitatea cauzei, de comportamentul părților, de conduita autorităților publice, de durata încălcării și de importanța procesului pentru Valentin Cucuș, instanța de recurs consideră că este necesară acordarea sumei de 40 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Cuquantumul prejudiciului moral pretins de către Valentin Cucuș în sumă de 200 000 lei este vădit disproportionat și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității.

Instanța de apel eronat a apreciat prejudiciul moral cauzat lui Valentin Cucuș în sumă de 1 000 lei, care este o sumă iluzorie și nu este de natură să restabilească echitatea socială și suferințele cauzate prin neexecutarea hotărârii, însă suma de 40 000 lei ar putea acoperi suferințele suportate prin neexecutarea îndelungată a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2008.

Din considerentele menționate și având în vedere că prima instanță și instanța de apel au stabilit circumstanțele pricinii, că nu este necesară verificarea suplimentară și

administrarea de noi dovezi, însă au apreciat arbitrar cuantumul prejudiciului moral, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Valentin Cucuș, de a casa decizia instanței de apel în partea încasării prejudiciului moral și de a emite în această parte hotărâre nouă, iar recursul declarat de Ministerul Justiției de a-l respinge ca neîntemeiat.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și b) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Valentin Cucuș.

Se casează decizia din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civila la cererea de chemare în judecată depusă de Valentin Cucuș împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorii judecătorești Oleg Ungureanu și Anatolie Chiosa cu privire la constatarea încălcării termenului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată, în partea încasării prejudiciului moral și se emite în această parte hotărâre nouă prin care:

Se încasează din contul bugetului de stat gestionat de Ministerul Finanțelor prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Valentin Cucuș cu titlu de prejudiciu moral suma de 40 000 lei (patruzeci mii lei).

În rest, decizia din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 02 noiembrie 2015 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, se mențin.

Se respinge recursul declarat de Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător

Tatiana Vieru

Judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Luiza Gafton